

Karula, Taheva, Tõlliste, Valga ja Öru omavalitsuste esindajate delegatsioon viibis 19 - 24. märtsil Rootsis ja 9. – 11. mail Taanis õppekülastustel projekti „Learning about development through international cooperation” käigus, mis on rahastatud Põhjamaade Ministrite Nõukogu (Norden) poolt.

Rootsi õppereisi eesmärgiks oli õppida kohalike omavalitsuste ühinemisest Rootsi näitel. Õppereisil tutvuti Rootsi omavalitsuste reformi tulemustega. Saime teada, et kommuunid Rootsis kujunesid välja 1862. aastal ning esimene omavalitsuste liitumine toimus aastatel 1951 - 1952. Kuid elanike arv maapiirkonnas vähenes kiiresti ja kasvas linnades (mis tõi kaasa ka majandusliku ebavõrdsuse suurenemise ning samal ajal tõusis ka elanikkonna nõudlikkus teenuste järele) ja seega liikusid mõtted uue ja veelgi radikaalsema reformi suunas. Otsustati, et omavalitsuste reform peab põhinema tugevatel tõmbekeskustel, milleks peavad olema sellised kesksed linnad, mis on piirkonna äri, sotsiaalse ja kultuurilise teeninduse keskusteks. Uued kommuunid olid geograafiliselt lähedased piirkonnad, mida sidus üks jätkusuutlik tõmbekeskus. Viimane omavalitsuste reform toimus aastatel 1973. – 1974. Tänapäevaks on Rootsis 290 kommuuni ning keskmine kommuuni suurus on 15 000 elanikku. Selline omavalitsuste liitmine viidi läbi korraka kogu riigis, kusjuures omavalitsuste arv langes 1037-lt 277-ni. Omavalitsuste reform viidi läbi pärast 15 aastat kestnud poliitilisi debatte ja põhjalikke uuringuid ning riigi, regionaal- ja kohalikul tasandil korraldati mitmeid konverentse ja arutelusid. See on toonud kaasa omavalitsuste poolt pakutavate teenuste kvaliteedi paranemise. Omavalitsuste liitmine on teinud võimalikuks sellise tasemega spetsialistide palkamise, mis polnud väikeste kommuunide puhul võimalik.

Taani õppereisi eesmärgiks oli tutvuda 2007. aastal Taanis läbiviidud haldusreformiga ning saada ülevaade, millised on arvamused läbiviidud reformist peale viit aastat. Vejle piirkonnas ühinesid 2007.aastal 5 omavalitsust (Give, Egtved, Jelling, Borkop ja Vejle). Väikestes valdades toimus hääletus, millise vallaga ühineda. Peale ühinemist jäi ka endistesse vallamajadesse osa administratiivseid kohustusi, kuid viie aasta jooksul on eraldi üksused endistes valdades suletud, sest see suurendas bürokraatiat. Käesoleval ajal pakuvad kaugemates kohtades kohapeal elanikele tuge vallaga asjaajamistes raamatukogud (näiteks võimalust suhelda vallaametnikuga video vahendusel). Pärast ühinemist loodi ka poliitilise järelevalve osakond, kuid täna leitakse, et seda osakonda pole enam vaja. Enne ühinemist oli Vejle linna volikogus 25 saadikut, ühinenud omavalitsuses on kokku 31 saadikut. Nüüdseks on nad arvamusel, et volikogu arvu võiks uuesti 31 liikmelt 25 peale tagasi viia. Vejle omavalitsuse palgal on 12 000 ametnikku sh koolide, lasteõimede töötajad ja hooldusteenuse pakkujad.

Lisaks haldusterritoriaalsele reformile viidi Taanis läbi ka omavalitsuste tulubaasi ümberkujundamine, mille tulemusel umbes 50% kogu riigis kogutavatest tuludest tehakse läbi kohalike omavalitsuste. Oluline on märkida, et Eesti ja Taani kohaliku omavalitsuse ülesanded on suures osas samad, kuid Eestis tehakse ainult umbes 20% kulutustest läbi kohalike omavalitsuste. Seega on haldusreformi läbiviimisel oluline territoriaalne - kui ka omavalitsuste tulubaasi mahu ja autonoomia suurendamine.

Vejle omavalitsuses külastati integratsioonikeskust, kus kasutatakse uusi IT lahendusi integratsiooniprotsessi tõhustamiseks (keeledõpe). Huvipakkuv oli näha omavalitsuses juba üle 20 aasta tegutsenud taaskasutuskeskust ning ka arendus- ja innovatsioonikeskust, kus keskendutakse teadmispõhisele ja loominguolisele koostööle ettevõtlike edendamisel. Keskuses tegutseb 50 väikeettevõtet.

Õppereisidel osalesid Kalev Härk, Aire Varblane, Marika Post, Madis Gross, Ilmar Tõlner ja Kaire Kuvvas ning neile lisaks veel Rootsis Ivar Unt, Rainer Kuutma ja Monika Rogenbaum ning Taanis Ene Elango, Rain Ruusa ja Mare Roosipuu.

Projekti „Learning about development through international cooperation” rahastas Põhjamaade Ministrite Nõukogu (Norden).